

Дзіцячы мастацтва

Год выдання 34-ы
№ 6 [2059]
18 студзеня 1966 г.
АУТОРАК
Цана 4 кап.

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ СЯЮЗА ПІСЬМЕННИКАУ БССР

Надзёнае, неадкладнае

МАСТАЦТВА РЭКЛАМЫ І РЭКЛАМА МАСТАЦТВА

Сямён ГЕРУС, мастак

Рэклама... «Зялёная кніжка» горада... Тут усё — і прозвішчы прыездных гіягантаў ці салістаў оперы, і адрасы выставак выяўленчага мастацтва, і нумары тэлефонаў... Яна павадае аб прэміялах у тэатрах, заклікае наведаць лекцыю, паглядзець новы фільм.

Без добра арганізаванай, цікава аформленай рэкламы сучасны горад не можа жыць нармальна. Яго жыццё павінна быць своечасова і ўсебакова інфармавана аб самых разнастайных падзеях. Наўрад ці трэба даказваць, што рэклама — своеасаблівае мастацтва. Яго асаблівасці ігнараваць нельга. Непрадукцыйна, безгэстава аформленая рэклама перастае выконваць сваю функцыю, нават дэзарыентаваць людзей. Таму ў арганізацыі і аформленні рэкламы дробязь не існуе.

У сувязі з гаворкай пра мастацтва рэкламы мяне перш за ўсё цікавіць рэклама мастацтва — тэатральная, канцэртная арганізацыя, выставак у музеех. Гэта важны момант у прапагандзе саветскага мастацтва: не толькі інфармаваць, шырока інфармаваць, а мастацтва, але і пераканаць іх у неабходнасці пазнаваць мастацтва, знаёміцца з ім, нарэшце — выховаць эстэтычны густ.

З другога боку, цесна звязаная з інтарэсам і экстрэмам горада рэклама займае пэўнае месца ў комплексе яго мастацкага аформлення. Культура рэкламы неадрыўна ад паняцця культуры горада ў цэлым.

Толькі выкананая на высокім мастацкім і тэхнічным узроўні рэклама можа выканаць задачу прапаганды прыгожага, своечасовай інфармацыі аб важных падзеях грамадскага і мастацкага жыцця.

Выяўленча рэклама, відэочына, павінна вырашчацца з улікам унутранага вобраза, тэатральнага пастановкі, канцэртнай праграмы, мастацкай выстакі, якая рэкламуецца, у адпаведнасці з эпохай, стылем, часам, у іх адлюстраванні. Вялікае значэнне мае выразнасць рэкламы, яе здольнасць прыцягнуць да сябе ўвагу, зацікавіць, настраіць на эмацыянальную хвалю спектакля або выстакі, канцэрта або кінафільма.

У нас найбольш распаўсюджаны рэклама на павольных шчытах (палято, нацягнутае на падрамнікі) і друкаваныя афішы. Газасветлавыя рэклама пакаль шчо сустракаецца рэдка.

У апошнія гады ў Мінску з'явіліся рэкламныя пункты са спецыяльнымі канструкцыямі для ўстаноўкі шытоў. Больш выпускаецца ілюстрацыйных плакатаў да тэатральных прэм'ер і вернісажаў, крыху палепшылася паляграфічнае выкананне друкаваных афіш.

Мінскія тэатры, канцэртныя арганізацыі і музеі маюць у сваім распарадкіні каля сямідзесяці рэкламных пунктаў, якія асэрвоўвае аддзел рэкламы ведачна-інфармацыйнай канторы ўпраўлення камунальнай гаспадаркі і добраўпарадкавання Мінгарвыканкома. Акрамя таго, яны маюць каля п'ятдзесці сваіх рэкламных пунктаў.

Здавалася б, лічбы значныя. Але як размешчаны гэтыя пункты? Восем рэкламных пунктаў Белдзяржфільмоўніі, а такія буйныя рэальныя пункты, як трактарны, шарыкаваліцкі, аўтамабільны завод, шэраг мікрарэаўнаў, вазкалы маюць толькі па адным. Вялікія мала рэкламы ля «вэртаў горада» (вакзал, аэрапорт, аўтобусныя станцыі). Прыезджаючы чалавек цяжка арыентавацца — куды пайсці, што вярта бачыць у горадзе.

Тэхнічнае выкананне рэкламных устаноў пакідае жадаць лепшага. Шчыты непрадукцыйна па габарытах, няярчліва для распаўсюду рэкламных матэрыялаў. Іх ніхто не даглядае. Рэдка можна сустрэць шчыт, устаўлены ў спецыяльна прыстасаваную канструкцыю — у большасці выведкаў яны мяюцца ачэрвачымі або дрэвіннымі канструкцыямі для тэатральных шытоў. Да яе (рэклама Рускага тэатра Імя Горькага — на плошчы Леніна ў Мінску, Тэатра оперы і балета — каля акружовага Дома афіцэраў і інш.).

Вялікі дэфіцыт рэкламных пунктаў у Мінску аяна няма шчытоў, на якіх хапа б проста павадалялася аб тым, што існуе той ці іншы музей. А пра мастацкія выстакі, якія наладжваюцца ў нас у апошні час багата, можа даведацца толькі ля памяшкання самога музея або будынка, дзе размешчана выстакі. Па прыкладзе хадзіць далёка не трэба. Пра мастацкія выстакі, якія экспануюцца ў салон-магазіне на Ленінскай праспекце, можна даведацца толькі з рэкламы ля салона, пра выстакі ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР — толькі па рэкламе ля будынка музея (у лепшым выведку адзін са шчытоў з павадаленнем аб выстакі «трэпаля» яшчэ на праспекце). А дзе рэклама музеяў Яні Купалы і Якуба Коласа?

Нікі ўзровень выяўленчай рэкламы тэатраў, канцэртных арганізацый і музеяў рэспублікі прыкметна адбываецца на іх фінансавай дэфіцытнасці. Кежучэ, рэклама — добрая палавіна прыбытку ад таго, што рэкламуецца.

Уся друкаваная шрыфтавая рэклама мастацкіх калектываў сістэмы Міністэрства культуры БССР у асноўным распарацоўваецца іх адміністрацыямі. Эскізы мастацкіх плакатаў (за выключэннем плакатаў Дзяржаўнага ансамбля танца БССР) заказваюцца часцей за ўсё малакваліфікаваным мастакам. Друкаваная рэклама часцей за ўсё выконваецца на густ і погляд адміністрацыі, а не мастацкіх саветаў. Таму падбор шрыфтоў, кампазіцыя, каларовае вырашэнне мінскіх друкаваных афіш — часцей за ўсё няўдалыя.

Каб палепшыць і пастаянна развіваць выяўленчую рэкламу, мэтазгодна было б па прыкладу «Дзяржканцэрта» і «Ленінсканцэрта» арганізаваць у Мінску цэнтралізаваную мастацка-плакатную майстэрню пры цэнтральнай тэатральнай касе Міністэрства культуры БССР, укамплектаваўшы яе адпаведнымі кадрамі мастакоў-плакатшчыкаў і шрыфтаўшчыкаў. Такая майстэрня магла б на высокім прафесійным узроўні распарацоўваць эскізы мастацка-рэкламных плакатаў, праграм канцэртаў і спектакляў, запрашаліных білетаў, а таксама выконваць шчытавую рэкламу ля Мінска.

Што дачыцца фотарэкламы, дык яе спецыфічныя магчымасці выкарыстоўваюцца ў нас пакаль што не на поўную магчымасць. Варта было б больш уважліва паставіцца да вопыту, які набыты ў галіне фотарэкламы ў такіх гарадах, як Масква, Ленінград.

І яшчэ адно, пра што мы сарамліва змоўваем вельмі ўжо кожны час, — гэта каталогі, праспекты мастацкіх выставак. Мы і па сёння не навучыліся своечасова друкаваць прыгожыя запрашаліныя білеты на адкрыццё выстакі, праграму канцэрта або каталог выстакі. Гэта ў нас цяжкая праблема. Друкарні Мінска неахвотна бяруць заказы на такія выданні — то няма патрэбнага гатунку паперы, то шрыфты, то заганда малы тыраж.

Я мяркую, што варта спецыялізавацца на друкаванні усіх рэкламных матэрыялаў адна друкарня або цэх у друкарні, сканцэнтраваўшы там неабходны матэрыялы і абсталяванне.

На мой погляд, было б карысна, каб у нашых кінакасінсах часцей змяшчаліся сюжэты аб выстакіх, прэм'ерах у тэатрах, канцэртах. Даўно наспёч час выпусціць хаця б кароткаметражны фільм аб музеях рэспублікі.

Наш горад расце. А рэклама за гэтым ростам, шырае кажучы, не лягвае. Рэкламныя пункты ў новай гарадскай раённай працоўнай вельмі моруцца.

Наспёч час перагледзець размяшчэнне рэкламных пунктаў у гарадах рэспублікі, удасканаліць форму і канструкцыю шчытоў, уважліва іх арыхтываць.

Не лішне было б у буйных гарадах мець адну, дзве, тры пракцыйныя устаноўкі, якія б вечарам і ў людных месцах рэкламавалі лепшыя творы ў музеях, канцэртныя нумары, тэатральныя пастановкі.

Наш характэрны прыкметны эстэтычны аб усё галіны жыцця. Мы не маем права пагарджаць эстэтычным узроўнем рэкламы. Гэта павінна стаць штодзённым клопатам і Сяюза мастакоў БССР, і абласных упраўленняў культуры, і мясцовых грамадскіх арганізацый.

Рыхтуючыся да п'ятдзясяцігоддзя Саветскай улады, мы ўключаемся ў масавы паход за прыгожасцю. Добраўпарадкаваныя гарады і сёлы, мы не павінны выпускаць з поля зроку якасць рэкламы — ад шыльды магазіна да кінаплаката. Наша рэклама павінна весіцца на высокім тэхнічным і мастацкім узроўні. Бо адрасавана яна масам.

КНІГА СЛУЖЫЦЬ МІРУ

Дэвізам Лейпцыгскай міжнароднай выставы графічнай і вылічальнай графікі, у якой у мінулым годзе шырока ўдзел прынялі саветскія мастакі, былі абраны словы Віктара Гюга: «Вучыцца належаць не бомбе, а кнізе, не вайне, а міру». Гэты ж дэвіз цягам часу стаўся да ўсеазаных канцэртаў, якія наладжваюцца ў кожны год у Маскве.

Работы саветскіх мастакоў у графічнай і вылічальнай графіцы, якія экспанаваліся ў мінулым годзе ў Лейпцыгу і ў Маскве на ВДНГ, паказаны чыпер у Мінску — на выставе, якая адкрылася 15 студзеня ў клубе «Саветскі журналістаў» БССР.

На ёй экспанавана 260 лепшых паляграфічных вынікаў і мастацкіх афармленняў мастацкіх выданняў, часопісаў, графічных работ. У іх маем магчымасць пазнавацца на гэтай выставе з творчасцю выдатных іраўні. Тут прадстаўлены, напрыклад, разароты стварылі мастакі В. Мінаев, Б. Басу, А. Зынаў, В. Пятрова і Л. Пятроў, З. Філас, Г. Жданка. Да шасціраўскага «Каралі Ліра» разароты паказалі мастакі А. Гамчыраў, Б. Дзяхчыраў, да шасціраўскага «Сантаў» — С. Целінгаў, В. Піваваў, П. Лухцін. «Заварт» да 54 савета Шасціраў прадстаўлены афармленні мастакоў Барысам Заборавым. Ён удзельнічаў у Лейпцыгу бронзавага медала.

Разнастайнасць творчых пошукіх падыходу да вырашэння афармлення інігі адвазарты і ў таных работах, а таксама да прэсы Бертальда Врэхта «Матэла іраўні» і «Лейпцыг», Я. Бургунерам, Г. Іваніцкай, Д. Бісці, З. Зузе, Ю. Красым, Л. Крчынскай, Г. Талкачовым, В. Нуткіна, А. Губароў прадстаўлены разароты да паэтычных твораў Шаўчэчні. Тут мы знаёмімся з работамі Ю. Васнецова і В. Валова да дзіцчых інімак.

Па гэтай выставе мы бачым, што расце колькасць выданняў рэспубліканскіх выдавецтваў, якія адзначаюцца на ўсеазаных выставках. Трынаццаць інігі, выдатных у нашай рэспубліцы, бачым у экспазіцыі выставы. Сярод іх — раманы Івана Шамякіна «Сэрца на далоні», інігі «Мы раскачам пра Мінск» і «Мінск у творчасці мастакоў», альбом «Беларуская пушка», назва М. Машараў «Зялёная і Кранатшкіна», творы Арнальда Куляшова, шаўчэнаўскага «Нацярнына», «Глыток вады» Максіма Танка, «Гамлет» і «Светлы Шасціраў», інігі В. Раманова і «Саўдзеланы і зламчыва» і Б. Умецкага «Шчаслівае ўсплыццё».

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

Ад унікальных работ лаўрэата Ленінскай прэміі Ул. Фаворскага да падручнікаў па роднай мове для сярэдняй школы — такі дыяпазон выданняў, прадстаўленых на выставе.

Тут таксама паказаны асобныя стэндз інігі выдавецтваў рэспублікі, якія прадстаўлены на чарговым ўсеазаным курсе на лепшую інігу. Гэта лепшыя выданні 1965 года.

СЕЛЬСКАМУ ХОРУ — ГАНАРОВАЕ ЗВАННЕ

Калегія Міністэрства культуры БССР прысвоіла ганаровае званне Народнага калектыву хору Юраўскага сельскага клуба Калінінцкага раёна Гомельскай вобласці.

Юраўскі хор — старэйшы ў рэспубліцы. У мінулым годзе адзначаў яго трыццацігадовы юбілей. Чыпер у хору ўдзельнічаюць тры пакаленні аматараў песеннага мастацтва. Паспяхова вытрымаў творчы экзамэн калектыву, асноўныя з канцэртаў у Маскве ў 1939 г. на Усеазаным сельскагаспадарчым выставі. Пасля гэтага хор быў узнагароджаны Ганаровай граматай Вярхоўнага Савета БССР. Каласныя спевакі любяць беларускія народныя песні. Іх яны ведаюць мнго і спяваюць вельмі шыра, задушэна. Ішлі гады, удасканалілася выкананне...

чае майстэрства харыстаў. Чыпер у рэпертуры хору не толькі беларускія, але рускія, украінскія народныя песні і песні саветскіх кампазітараў. Самадзейныя артысты мнгога робяць па прапагандзе песеннай творчасці. Хор — названы ўдзельнік усіх раённых, абласных і мнгох рэспубліканскіх аглядаў самадзейнага мастацтва. Канцэрты Юраўскага сельскага заўсёды слухаюцца працоўныя свая і суседскіх калгасаў, гарадоў Калінінкі, Гомеля і Мінска. Штогод калектыву хору наладжвае да 20 выяўленчых канцэртаў. У мінулым годзе, напрыклад, песні ў студэнцкім вышэйшым хору слухалі ва ўсіх б'юдыжах свая калгаса, у саўгасе «Галіцыя», «Калінінцкі». Хор аслухаў больш дзвюх тысяч глядачоў. Сёння ў хору ўдзельнічае 50 калгаснікаў і мастацка-мусыкаў мусыкаў школы. З дня арганізацыі хору і па сённяшні дзень калектывам названа кіруе вялікі аматар песеннай народнай творчасці педагог Барыс Самуілавіч Катэц.

Гонарам Наваградка з'яўляецца яго парк, што непадалёк ад Замак-вай гары, побач са слаўным курганам, наспамым у памяць вялікага польскага паэта Адама Міцкевіча.

Парк невялікі — дзесяць гектараў. Яго плошча і колькасць зялёных шатаў, вядома, важныя паказчыкі, але не ім валююцца духоўныя скарбы, якія дорыць людзям парк — адзін з цэнтраў культуры гараджа.

Спытаеце ў жыхароў Наваградка, якія свята, што праводзіцца ў парку ў мінулым годзе, найбольш запаміналіся ім. Ніхто не пакіне ваша пытанне без адказу. Людзі пажылыя, ветэраны вайны, успомнілі расказаць пра балы кветак і свята бязрокі, рабочыя — пра свой дзень, Дзень будаўніка і г. д. Сёньні ж успомнілі і школьнікі — для іх былі арганізаваны Дзень казак, свята піанеры, гуляне, прысвечанае пачатку навучнага года.

Масавыя мерапрыемствы, у падрыхтоўку якіх заняты дзесяткі, а ў правядзенні — тысячы людзей, сталі неад'емнай часткаю культуры гараджа.

Дырэктару парку Соф'я Архіпаў Паўленка — вопытны спецыяліст клубнай справы. Але работа ў парку мае свае асаблівасці і спецыфіку. Таму Соф'я Архіпаў ніколі не ўпусьце магчымасці пачаць у іных, абмяняцца вопытам.

Год назад на чарговым пасяджэнні савета парку завяржачаўся план работы. Члены савета вырашылі асабліва ўрачыста адзначыць Дзень Перамогі — 9 мая і дзень вызвалення гараджа — 17 ліпеня.

Падрыхтоўка вялікіх масавых мерапрыемстваў парабвае своеасабліва вынаўчага органа — арганізацыйнага камітэта, членам якога ларучваюцца розныя часткі работы. У яго дзейнасць прынялі ўдзел сакратар РК КПБ К. Кондырава, старшыня гарсавета В. Карасік, прадстаўнікі райкома камсамола, райваенкамата, прадпрыемстваў гараджа, спецыяльных навукальных устаноў і сярэдніх школ.

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

Да свята была нанавя аформлена наглядная агітацыя. На аярных металічных канструкцыях умацаваны фотастанды «Наваградка да 20 гадоў», «Краіна сустракае Дзень Перамогі», «Раённы лютаскага Леніна ЦК КПСС — у жыцці і ішчы». У «Календары працоўнай славы» — фатаграфіі перадавоў вытворчасці і работнікаў гарадскіх устаноў. «Барыце з іх прыклад!» — напісана пад фатаздымкамі рабочых Н. Жука, С. Маток, Н. Хмеля, урача Е. Светачавай і ішчых пажаваных у горадзе людзей. У аярнім бланкіне неба лёталі вялікія белыя шары з заклікам, лозунгамі. Напарэадні...

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

У Дзень Перамогі парк выглядаў святэна — уздоўж яе ля ўваходаў у павільёны — рознакаляровыя сцяжкі, прыляды лямпачкі. Гэта ларучавалі школьнікі чатырох сярэдніх школ Наваградка. Кожная з іх будвала дзевяцінаўны ўстакаў, і дзеці нават правялі спартыўныя змаганні, прысвечаныя свая адзнацы. Першым стаявала школа № 1, дырэктар якой Р. Крачкоўскі з'яўляецца членам савета парку і актыўна ўдзельнічае ва ўсіх яго мерапрыемствах. Гэта па яго ініцыятыве высадзілі «жывую агародку» вакол парку — 450 кустоў белай акацыі.

НЕ АДНЫМІ ДРЭВАМІ ПРЫГОЖЫ ПАРК

Ніна СЯРМЯЖКА, мэтадыст Рэспубліканскага мэтадычнага кабинета культсветработы.

самалёты раскідалі па горадзе і наваколных вёсках білеты: «Запрашаем у парк культуры і адпачынку на святкаванні Дня Перамогі!»

У парку іграе музыка. Мастацкі кіраўнік РДК М. Цілаў — галоўны рэжысёр свята. Ён запрашае прысутных да трыбуны, дзе ўжо занялі ганаровыя месцы ўдзельнікі Вялікай Айчыннай вайны, прадстаўнікі партыйных, саветскіх, камсамольскіх і прафсаюзных арганізацый, члены брыгад камуністычнай працы.

Уступным словам першага сакратара райкома партыі К. Кондыравай адкрываецца свята. Сярдэчна і пранікнёна гучыць яе расказ пра значны ўклад, які ўнеслі ў барацьбу з фашызмам жыхары Наваградчыны, пра іх працоўныя наваўды ў імя міру і камунізму. Кацярына Васільева называе імяны перадавоў — і сётні ваяц

ПАКАЗВАЕ АБЛАСНАЯ СТУДЫЯ...

НАТАТКІ ТЭЛЕГЛЕДАЧА

Больш як сем гадоў тэлегледачы Гомельскай, Бранскай і Чарнігаўскай абласцей вугае знаёмым голас дыктара Валыціны Шышковай: «Добры вечар, дарэгія сябры. Гомельская студыя тэлебачання пачынае сваю работу».

На працягу апошніх трох гадоў я была названым гледачам амаль усіх перадач Гомельскага тэлебачання і нават прымаў у некалькіх з іх удзел. Хачу адразу ж агавацца, што гэты артыкул ні ў якім разе не прэтэндуе на вычарпальны аналіз работы студыі. Гэта ўсяго толькі невялікая заўвага і пажаданні шыракага сабра—радавога гледача.

На мой погляд, вядучы рэдакцыйнай кожнай студыі, асабліва мясцовай, з'яўляецца грамадска-палітычнай. Работа астатніх рэдакцый (апрача тэлевізійных навін) носіць у пэўнай меры падначалены характар, бо яны выкарыстоўваючы свае спецыфічныя мастацкія сродкі і магчымасці, вырашаюць частку таго цэлага, што складае агульнае дзейнасць грамадска-палітычнай рэдакцыі.

Добра, калі гэтая вядучая роля ўспадкавана і ажыццяўляецца. Пра гомельскіх таварышаў з грамадска-палітычнай рэдакцыі гэтага сказаць нельга. Як і ў перадач за апошні час прыкметна пагоршылася. Там быццам забыліся, што тэлебачанне — гэта мастацтва, а не сродак трансляцыі дакладаў і справаздач. Яшчэ не так даўно гэтыя ж рэдакцыі рыхтавалі такія цікавыя тэлевізійныя часопісы, як «Для вас, жанчыны» альбо «Да святая». Асобныя старонкі тэлечасопісаў былі сапраўды тэлевізійнымі. Не, я не за тое, каб вярнуцца да старых форм часопісаў, я проста хачу сказаць, што таварышы з грамадска-палітычнай рэдакцыі маюць усе магчымасці, каб іх перадачы глядзеліся, каб іх чакалі.

Добра, калі ў перадачах Гомельскага тэлебачання многа ўвагі аддаецца прапагандае рашэнняў сакавіцкага і вераснёўскага Пленумаў ЦК партыі, шырока асвятляюцца працоўны ўздым на будоўлях вялікай хіміі, на прадпрыемствах горада і вобласці, сярод працоўнікаў вёскі. Сама гэтая задача ў вышэйшай ступені высакорданная і неабходная. Яна, здаецца, і ажыццяўляецца. Але вырашаецца яна пакуль не зусім тэлевізійна.

Спецыфіка тэлебачання менавіта ў тым, што шматлікія глядзючы абавязкова актыўны ўдзельнікі перадачы. Гледзючы не цікавы голы факт, а гэта справядліва. Гледзючы хоча думаць, суперажываць. І калі ўжо на экране разкажыць, то змяніць яго выступленню павінна быць хваляючай, а сам ён ціка-

вым чалавекам, які дзеліцца з намі нечым запаветным, дарэгім і важным. Не толькі для сябе, але і для нас.

Усе мы што-тыдзень чакаем сустрэчы з пісьменнікам С. С. Смірновым. Напэўна, многія тэлегледачы заўважылі, як С. С. Смірнов у Інтанацыйнаму голасу паўзаў, асаблівым нахілам галавы як бы прыслухоўваецца да нашай думкі, да рэакцыі субсласніка на яго словы. Ён нібы чакае ад нас адказу. Мы ўдзельнічаем у гутарцы.

Мне здаецца, што на Гомельскай студыі мала займаюцца пошукамі тэлевізійнай спецыфікі. Мушці, таму тут яшчэ так мала пазнаватных супрацоўнікаў. Перадача на эканамічныя тэмы «Бюджэт адной сям'і» сваім пэспехам у многім абавязана вядучаму — кандыдату эканамічных навук Н. Лапушынскаму. Абавязнасць, розум, выдатнае веданне тэмы, умелнае падтрыманне субсласніка і памачы — яму ёсць самай сабой — усе гэтыя якасці вядучага садейнічалі стварэнню атмасферы дазволілі і свабоднай сяброўскай гутарцы. Аказалася, што можна сухо, «не тэлевізійна» тэму вырашыць тэлевізійна.

Добрым вядучым зарэкамендавала сабе загідачка аддзела культуры газеты «Гомельская праўда» З. Зайцава. Яна прымае ўдзел у першым «Выхадзе на Маскву» Гомельскай студыі тэлебачання. Студыя пільна патрэбны такі людзі. І яны ёсць. Трэба толькі знайсці іх.

Самая аператыўная работа — у супрацоўнікаў рэдакцыі тэлевізійных паведамленняў. Працу гэтых таварышаў можна атаніць становаў, хоць варты адначышчы, што за апошні месяц у штодзённых перадачах тэлевізійных паведамленняў гледзючы ўсе часцей бачылі на экране дыктара, які добра сумелна чытае тэкст, не адрываючы вачэй ад паперы.

Цікавай праграмай стала на Гомельскай тэлебачанні перадача «Панарама навін». Яна шырока асвятляе важнейшыя падзеі на вытворчасці і ў культурным жыцці вобласці за тыдзень.

«Панарама навін» рыхтуецца ў цеснай садружнасці з кінатэатрам. Наагодня «Панарама» перадавала тэлегледачоў цікавым рэпартажам «Дзед Мароз на будоўлях вялікай хіміі» (рэжысёр В. Гесь, вядучы Р. Шапавалаў). Гэты рэпартаж прызнаны лепшым рэпартажам года. Арыгінальна па задуме, рэпартаж мог бы яшчэ больш выйграць, калі б ён быў больш тэлевізійны. Не варты было, напрыклад, паказваць Дзеда Мароза ў студыі. Лепш было б некай пачынам падаваць сам рэпартаж. Можна было б зацікавіць гледача, разбіўшы рэпартаж на тры часткі і даючы яго з інтэрваламі ў часе, каб стварыць эфект «штохвіліннасці». Люблю «жывы» пасадзі Дзеда Мароза ад нафтавікоў Рэчыцы да будоўлякоў Светлагорска і са Светлагор-

ска — на Гомельскі суперасфальт. Але тут, вядома, існуюць пэўныя цяжкасці: залежнасць ад перадач Цэнтральнага тэлебачання, ды і сіхронны гуказапіс — усё гэта праблема для студыі.

Мне хочацца яшчэ кінуць папярэжэнне таварышам з літаратурна-драматычнай рэдакцыі. Чаму гледзючы даўно не бачыць ні добрых, ні дрэнных — ніякіх тэлеспектакляў, літаратурных сустрэч і вечароў? Гэтых жа перадач чакаюць з такой цікавасцю Кожны, няма сіхнарыстаў? А дзе ж тыя здымачныя хлопцы з «Літаратурнага альманаха»? Сустрэчы з імі на бліжэйшым краі ўсёды ж такія добрыя спадзяванні!

Цікавыя чыкі перадач задумалі і ажыццяўляюць работнікі музычнай рэдакцыі. Яны раскрываюць перад тэлегледачамі сучасны музычны свет рэспублікі, знаёмяць з маладымі беларускімі кампазітарамі. Іх творчасцю, перадачы гэтыя вызначаюцца сапраўднай інтэлігентнасцю, даволі высокім мастацтвам вавальна-музычнага выканання. На жаль, не зусім удалай была папярэдняя серыя перадач музычнай рэдакцыі, прысвечаная калектывам самадзейнасці прадпрыемстваў, навуцальных устаноў і палацаў культуры. Такія перадачы патрэбны, але паказваць трэба толькі тады, калі ёсць што паказаць. Нельга забывацца на высокую місію тэлевізійнага мастацтва: выхаванне добрага густу і высокай культуры.

Хочацца добрымі словам адгукнуцца на работу маладзёжнай рэдакцыі студыі. За апошні час яе дзейнасць прыкметна ажывілася. «Тэлевізійны клуб моладзі» (ТКМ) згуртаваў вакол сабе мноства зацікаваных і дэятэляў. Не ўсё і ў гэтых перадачах задалавацца. Асабліва адрэпрэванана «Гладкасць». Знікая эфект нечаканасці, дацінацінасці, ініцыятывы. Але ўвогуле перадачы ўсё ж удаюцца. Чаму аднак за апошні час рэдакцыя толькі і абмяжоўваецца перадачамі «ТКМ»? Не адмаўляючыся ад «ТКМ», трэба шукаць і нешта новае.

І яшчэ аб вельмі важным. Дыктар Гомельскай студыі тэлебачання В. Шышкова і М. Мярзляк — абавязныя, маюць добры галасавы дадзены. Але ж прафесійнае мастацтва дыктара тэлебачання гэтым не вычэрпваецца. Галоўнае для дыктара — здольнасць імпрывізацыі. Скаванасць, баязь адравацца ад тэксту, найменне свабодна думаць у кадры, падтрымліваць і накіроўваць гутарку, нават загадаў вывераную да адзінага слова — вялікі недахоп гомельскіх ды, мабыць, і не толькі гомельскіх, дыктараў. На студыі, здаецца, забыліся на простую іспіну: з дыктарамі трэба працаваць. Дыктар павінен быць, ці прынамсі трымацца, як саўтар перадачы.

У мінулым годзе Гомельская тэлебачанне наладзіла нямяла цікавыя перадачы. Трэба спадзявацца, што сёння і ў будзе яшчэ больш. У гэтых таварышаў ёсць для гэтага ўсе магчымасці. Хай тэлегледачы трох абласцей з яшчэ большай цікавасцю чакаюць выхад у эфір яе дыктараў.

Л. ТРЭПАВА,
аспірантка БДУ.

Маргарыта Павлавіч — студэнтка трагедыі курсу афіцыйнага факультэта Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Яе сённяшняе мастацтва — узаемнае спалучэнне і ўспадкаванне мастацтваў Беларускай і Маскоўскай імператарскай драматычнай студыі ім. Шклярава і народнага артыста СССР Р. Качанова.

ОПЕРА САМАДЗЕЙНАГА КАМПАЗІТАРА

Самадзейны кампазітар С. Шульман, які жыве ў Барысаве, напісаў дацягную оперу «Пра рэчку». Лібрэта — маскоўскай паэтыцы В. Высоцкай. Вучні 12-й сярэдняй школы пачалі рэпетыцыі, у якіх заняты калі ста школьнікі.

Опера будзе паказана юным гледачам вяснова-летняга года на гарадскім аглядзе школьнай мастацкай самадзейнасці.

Р. БОХАН.

Прэм'ера ТЮГа

У Тэатры юнага гледача адбылася прэм'ера спектакля «Пазырк» па п'есе А. Хмеліка. Твор гэты, прысвечаны жыццю савецкіх школьнікаў, расказвае пра піянерскую дружбу, пра выхаванне моладзі. Паставіў спектакль рэжысёр Ул. Маланкін, афармленне мастака Б. Казакова. У галоўных ролях выступілі артысты Р. Маланчанка, К. Мізгайла, А. Фурманова, Ул. Говар-Бандаранка, Л. Цімафеева і іншыя.

У НЕКАЛЫКІ РАДКОЎ

Артысты Тэатра імя Я. Купалы зрабілі выхад у Маладзечна. Працоўны спектакль «Паўлінка» па п'есе Я. Купалы.

На чыгуначнай станцыі Старушыні Жыткавіцкага раёна пачала працаваць стацыянарная кінааўтоаўтоа. Цяпер у раёне 29 кінастанцыянараў і 15 перасолак.

Віцебская харавая напэўна наступнаму рыхтуе канцэрт, прысвечаны ХХІІІ з'езду КПСС. У праграме канцэрта — рэвалюцыйны і рускія народныя песні.

Ю. ДОНТРАУ.

РУКІ РАЗЬБЯРА

На Сялянскай вуліцы гарадскога пасёлка Веткі нас зацікавіў дом нумар дзевяці. Сарод іншых будынкаў ён кінуўся ў вочы сваім непаўторным характам.

На фасадзе дома — мастацкая разьба па дрэву, якая перадае багацце флоры роднага краю. Карніз абрамляюць выразаныя з дрэва ўзоры лісця, маку, а лішчы акон і дзвярэй — аздоблены ўзорамі яблык, груш. Дасціпна зроблены і балкон мансарды, што выходзіць на вуліцу. У яго геаметрычных пералічэннях убачыць сэрп і молат, п'ячкановыя зоркі. Цікава і тэраса дома. Усе кранштыны, бэлькі іе дэкаратыўна апрацаваны. Прыгожы ўзоры лісця і кветак выразаны на дзвярах і акніцах.

Амаль увесь арнамент розных колераў. Нават зямлю, калі глядзіць на гэты дом — чужоўны твор народнага мастацтва, здаецца, што вакол яго квітнеюць сады і кветкі, пахне спелымі антонаўкамі і лугавымі травамі. Адчуваецца, што тут жыве чалавек, які любіць прыроду, мастацтва, паэзію.

Фота С. АНАНІ.

РАЗВАГІ ПАСЛЯ СПЕКТАКЛЯ

Аляксей КАРПОК

1. Шчыра кажучы, я неахвотна ішоў у Гродзенскі драматычны прэміер «Сэрца на далоні». Не могаў сабе ўявіць, як са шматлікай амані Івана Шамякіна можна зрабіць ісцэнзіроўку. Ды і, праду кажучы, набыў усё аскошны пастаноўкі, накістаў апошняй, якая напярэднявала «Сэрца на далоні». У першай жа ксеріне там было ўжо ясна: адна з галоўных тэмаў на сцэне — нічымнасць і падлюга. Гэта бачылі ўсе ў зале. Не бачыла толькі геранія, і на працягу ўсяго спектакля яна «прозравала»... Што гэта мае агульнага з мастацтвам? Гледзючы вышкіла з сябе далікатны ўсмешкі і расшчодраваліся на рэзкія воплескі. Было няёмка за артыстаў, якія вымушаны вымаўляць названую «аўтарамі» п'есу сухія фразы, вырашаючы іштучныя праблемы, прымаць удзел у надуманых падзеях.

На гэты раз мяне напаткала прыемнае расчараванне.

2. Вядома, у ісцэнзіроўцы ёсць недахопы. Яны кідаюцца ў вочы і мне, не тэатразнаўцу.

У першай сцэне, напрыклад, выступаюць дзяткі, якія павінны стаяць з сябе разбэшчанымі сучасных дзявок. Але з чаго вядзь, што яны фіфі? З таго, што дава іх у мужчынскіх штоніках? Дык гэтыя частка гарэзубу даўно ўвайшла ў побыт жанчын. Мужчынскія штонікі носыць і перадавыя работніцы вытворчасці? З таго, што ў іх адмысловыя прычоскі? Дык жа ў многіх камсамольскіх прычоскі куды больш модныя... Непераканаўчы Славік. Трохі акрыжатары Грот. Артысты З. Зельніквіч, Л. Меляж, А. Кітаеў і В. Рубен не здолелі данесці да гледача змест сваіх роляў. Усе гэтыя артысты маладыя. Таму, мабыць, вынавіты ў іхніх прадіках больш за ўсё галоўны рэжысёр — заслужаны дзеяч мастацтва РСФСР А. Струнін. Адно — я не магу дараваць сталому артысту Ул. Дзяміну, які даўно працуе ў тэатры, што ён вельмі дрэнна іграе аднаго з галоўных персанажаў ісцэнзіроўкі — Сербантоўскага.

Істотны недахоп рамана, на мой погляд, — шаблон і надуманасць у паказе брыгады камуністичнай працы. На жаль, і для ісцэнзіроўкі І. Шамякіна і Ю. Арыянскі не знайшлі часосы пераанаўчага, і ўсё звязанае з гэтай тэмай гучыцца на сцэне нечэптуха. Не зразумела, навошта было галоўнаму рэжысёру адмаўляцца ад ісцэнзіроўкі і даваць фінал пад навагоўна і пераанані, крамлёўскіх курантаў, які вядуць са спектакляў і спектакляў... Увогуле, адмоўнага ў пастаноўцы «Сэрца на далоні» нават я, не спецыяліст, убачыў нямада. Мабыць, ёсць яно яшчэ і ў рэжысёрскай трактоўцы, і ў афармленні. Але дзе ж мяжа дасканаласці? Мяркуючы па тым, які ў цэбе не ведае і сіскалі спазмы горла, які блішчаль вочы ўрушаных гледачоў, мяркуючы па прычыллі і некай раптам падабраўшы публіцы ў час антракту, спектакль гэты — значная падзея ў культурным жыцці нашага горада. Прынамсі, на мяне такога моцнага ўражання.

3. У антракце я быў міжвольным сведкам, які незнаёмы мне людзі ў фазе дзяткі ўражаннямі пра спектакль.

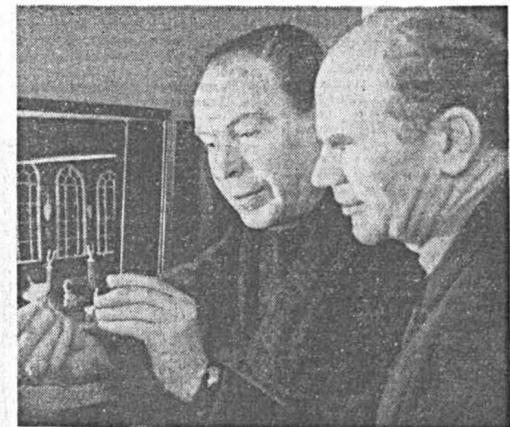
— Ты глядзі, а ў нас жа таленавіты артысты! Як яны здорава іграюць!

Гэта прада. У ісцэнзіроўцы ёсць падзеі, вобразы, думкі і паучыні. Восем чаму ў спектаклі проста не пазнаеш артыстаў П. Філіпава, А. Царова, В. Батурына і заслужанага артыста БССР Я. Кімберга. Маючы што іграць, яны па-сапраўднаму паказалі сваё майстэрства.

Восем ён перад талом, шырокай душы чалавек, самародак і добрак Іраш, якому і ты даверыў бы аперываць сваё сэрца. Побач з ім класатлівы і прычымны працывік пра, які ўвесь час у паўшукі, — Шыковіч. А восем — сумленны і дэталы Тарасюк, якому дастаецца разгэзны такі цвёрды артыст, які яго ж наменклатурны саратнік — гэты паважаны ўсім Гукан... Ты бачыш, што ігра прычымны артыстам заававалі, што ім прыемна, які адчувае публіка. Адна з галоўных тэм ісцэнзіроўкі — барацьба за праду, саідарнасць нашых людзей, гэтаізм нашага народа.

4. Да агульнай экспзіцыі прымае стэнд, прысвечаны Андрэю Рублёву. Пра яго жыццё і творчасць расказвае кніга В. Рубчыкава. Шырока прадставлены фотаздымкі фрэсак, выкананых А. Рублёвым.

В. ШЫМОЛІН.

У артыстаў, мастакоў і работнікаў дыяражыінага, касцюмернага, цырніўнага, будаўніцкага і іншых аддзелаў Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута ім. Шклярава і народнага артыста СССР Р. Качанова. На гэтым здымку вы бачыце мастакоў В. Гаўрыліча (злева) і Г. Чыжова (справа), якія займаюцца паправамі да спектакля.

НЕЗНАЁМЫЯ ЗНАЁМЫЯ

Большасць аўтараў, чые творы экспануюцца ў Дзяржаўным мастацкім музеі БССР на выставцы, арганізаванай з прыватных збораў Масквы і Ленінграда, вядомыя амастарам мастацтва. А восем сваі творы — значна менш. Многія з іх даўно падставы на-новому паглядзе на таго ці іншага добра знаёмага нам мастака, хваляючы нечаканымі адкрыццямі.

Восем невялікая палатно Л. Пастарнака «За сталом» (1897). Нічога, здавалася б, у ім няма асаблівага: проста сядзяць за сталом тры чалавекі. А на справе карціна цікавая ўжо тым, што мастак, які добра ведаў Л. Талстога, у гэтай рабоце намаляваў жонку пісьменніка Софію Андрэеўну, яго дачку Таццяну Львоўну і сябра сям'і Талстых доктара Д. Макавецкага.

Амаль у кожнай карціне на гэтай выставцы цікавая «біяграфія». Восем «Партрэт агранома В. Юнікава», напісаны ў 1868 годзе І. Крамскім. Гэты партрэт спачатку трапіў у збор маскоўскага калекцыянера А. Пратопавы, затым перайшоў да І. Вольнава (сваёй пераважаю карціны), пазней ён экспанавалася на ўсеазаонай выставцы твораў Крамскага ў 1937 годзе і, нарэшце, апынуўся ў збо-

ры вядомага маскоўскага калекцыянера А. Калударава. Яшчэ больш цікавая гісторыя карціны І. Рэпіна «Смерць Ф. Чыжова» (1877). ...Лістападаўскай раіцыі 1877 года Ілья Яфімавіч Рэпін зашоў да вядомага фінансіста Чыжова. Застаўшы яго мёртвым, мастак тут жа зрабіў з яго малюнак. Паводле гэтага малюнка ён напісаў невялікую карціну, якую падарыў вядомаму мецэнату С. Мамантану. Пра гэты сведчыць аўтарскі подпіс у правым верхнім кутку палатна — І. Рэпін — Масква — у лістападзе 1877 г.». Пра неікі час карціна перайшла да вядомага рускага мастака і калекцыянера І. Астрахава. Ён падарыў яе слаўнай балерыне Гельпер. Пасля смерці балерыні карціна перайшла ў збор яе сястры.

А восем яшчэ адна карціна І. Крамскага — «Палюцічы». Аказваецца, яна мае і другую назву: «У чытанні звера», а мадэлю для яе паслужыў вядомы рускі мастак Вадаруцкі.

Уводзяць гледача ў творчую лабораторыю майстроў жывапісу І эподы і эскізы да вядомых твораў: эскізы да карціны В. Пярова «Чаяпіць» ў Мышчыцах палбру Масквы», эцюд да карціны П. Фядотава «Прыход старога гродзеіра Палацавай роты ў былую сваю роту Фінляндскага палка», работа І. Рэпіна «Партрэт сенатара

Фрэдэрыкса», які з'яўляецца адным са шматлікіх партрэтных эцюдаў да вядомай карціны «Паслядзёне Дзяржаўнага савета». Гэтая выстаўка цікавая яшчэ тым, што значнае месца на ёй займаюць творы мастакоў, чые жыццё і творчасць звязаны з Беларуссю. Імёны І. Хруцкага, С. Заранкі, К. Карсальна, В. Ясельна, А. Гаруфскага, В. Бялыніцкага-Бірулі, С. Жукоўскага, М. Атрыганьева, Ю. Клевера ў большай або меншай ступені вядомы амастарам мастацтва. Але творчасць большасці з іх пакуль што мала даследавана. Так, напрыклад, пра М. Атрыганьева і Ю. Клевера вядома толькі тое, што яны ў розны час наведвалі Беларусь. Прадстаўлены пейзажы «Від на раку Асцёр у Магілёўскай губерні» (1885) М. Атрыганьева ў васьмідзесятых гадах мінулага стагоддзя працаваў у Мінскай і Магілёўскай губернях. Ю. Клевер у 1901—1902 гг. жыў на Віцебшчыне. На выставцы мы знаёмімся з яго «Беларускім пейзажам з качкамі».

Калі пра С. Заранку, К. Карсальна і В. Бялыніцкага-Бірулю ёсць хоць невялічкі артыкулы, альбома і брашуры, дык пра астатніх амаль нічога не напісана. Там больш прыемна сустракацца з іх малавядомымі работамі.

Палатно І. Хруцкага «Нацюрморты Кветкі і фрукты» (1840) выканана з уласцівым мастаку тэхнічным майстэрствам. Нышчэваца, майстэрскай перадачай маста-

рыяльнасці прадметаў уражвае «Партрэт невядомкага», напісаны майстрам партрэтаў і інтэр'ераў — ураджэнцам Магілёўшчыны С. Заранкам.

Ураджэнец Слуцка К. Карсальна вядомы як жывапісец-партрэтыст. Жыўчы, выражаныя па характарыстыках і экспанаваныя на гэтай выставцы яго «Партрэт маладога чалавека» (1849) і «Мужчынскі партрэт».

Тут жа партрэты К. Ясельна — амаль забытага мастака, паколькі большасць яго твораў знаходзіцца ў прыватных зборах. Лаканізм выяўленчых сродкаў уладчыў яго «Сямейнаму партрэту», «Жаночаму партрэту», «Мужчынскаму партрэту».

Шырока прадстаўлены на выставцы Ураджэнец Магілёўшчыны В. Бялыніцкі-Бірулі і ўраджэнец Гродзеншчыны С. Жукоўскі. Сябры на Маскоўскаму вучылішчу жывапісу, ванія і дойдзены, уздзельнікі выстанак Таварыства перадавічнікаў і Саюза рускіх мастакоў, яны вельмі рознапа твораўнай манеры. Калі Бялыніцкаму-Бірулі ўласціва сціплая, лаканічная, але вельмі выразная палітра, якая шудоўна перадае чароўнасць восені і ранняй вясны, дык Жукоўскі — мастак інкашчага складу. Яго пейзажы напісаны больш тэмпераментам. Апроч пейзажаў Жукоўскага, маюць цікавасць на выставцы яго інтэр'еры — «Пакой у Браслава» і «У мал».

Значная частка экспанаваных на выставцы твораў будзе набыта Дзяржаўным мастацкім музеём БССР.

Р. БАДЗІН.

КРАСАВІК— МЕСЯЦ ВЯСЁЛЫ

Рыгор Бардулін напісаў для дзяцей новую кніжку — «Красавік». І вось уявім сабе, што кніжку гэтую кніжку бацька, прынес ле дамоў і пачаў чытаць яе сыну. Ці спадабацца вершы малому, ці будзе ён потым прасіць бацьку пачытаць іх яшчэ і яшчэ? Магу смела сказаць, што кніжка спадабаецца.

Возьмем адзін з першых вершаў — «Раскідан»:

А да Ланы —
Хочь ты плач —
Чаща ходзіць
Раскідан...

Гэты нежаданы гасць — Раскідан — раскідвае па падлозе ўсё — і кніжкі, і мішкі, і лыжкі, і міскі, і нічога іншага не застаецца, як

Выгнаць з хаты
Шкоднага
Раскідана.
Каб на радасць
Мамы й таты
Мяўсць ён
Наўцечна.

Верш не проста забаўляе малюга, але і вучыць яго. Гэтае ажно непракметнае паўчэнне не вельмі патрэбна ў творах для дзяцей.

Дарчы, вершы Р. Бардуліна, уключаныя ў кніжку, у пераважнай большасці маюць гэтую добра прыхаваную, неназойлівую мараль. Ці не паўчальны для малых, скажам, верш «Добрыя суседзі», у якім дзейнічаюць дзядзька Дзякун і цётка Каліаска.

Рыгор Бардулін умее ствараць для дзяцей цікавыя персанажы, забаўныя сюжэты і даступныя дзіцячаму разуменню паэтычныя вобразы. З захваленнем будзе слухаць малыя верш «Едзе вожык»:

Вожык — пастаянны герой дзіцячых вершаў і казак, і

маса ў кнігах яны падобны адзін на аднаго, як дае кроплі вады. А вась Бардулін не паўтарыўся, знайшоў для свайго персанажа свежыя сітуацыі.

Едзе, едзе
Вожык
Без каня,
Без вожак,
Без ваза,
Без аглябел —
Аж за
Трыдзеціць зямель;
Без дугі,
Без хамута —
Па дугі,
Да крата.

Гартаем далей зборнік. Па-трапіўся на вочы верш «Як зрабіўся рак чырвоны». Ага, дык вось чаму рак чырвоны — папарыўся ў лазні! А перад гэтым

Авадні
Два дні
Награваў камяні.
Камеры ў тры пары
Падавалі пары.

Яшчэ адна старонка — і прыгодныя падарожжа заіцца з верша «Не паслухаў зайчык маму». Напісаны ён займальна, весела. Далей — новыя вершы: «Сем яноўтаў», «Хто перагаворыць Баю». Можна было б і з іх прыводзіць цытаты, але цытаты не могуць даць больш-менш поўнага ўяўлення аб іх, бо гэта цэласныя, надзвычай патэтычныя, строга сюжэтныя вершы.

Вядома, што вершы з цікавымі сюжэтам заўсёды лепш успрымаюцца дзецьмі, аказваюцца на іх большае эмацыянальнае ўздзеянне, чым вершы бессюжэтныя. Той жа самы верш «Сем яноўтаў» (а ён адзін з самых цікавых у кнізе) дзецям будзе успрымаць куды лепш, чым вершы, які даў назву ўсёму зборніку, — «Красавік». Дарчы ажнош, калі можна так сказаць, заадаць «задаросленцы». Тое ж самае можна сказаць і пра вершы «Зіма», «Добры майстар».

Калі карыстацца гэтым жа тэрмінам, дык нейкі адбітак «задаросленцы» ляжыць і на

зборніку ў цэлым. Часам паэт забываецца, на каго рэалізаваны яго творы, і тады ў вершы ўплываюцца думкі і вобразы, якія пад сілу асэнсавана толькі даросламу. Добры, скажам, верш «Вясновыя гукі», трапіў ў ім перададзены галасы і паводзіны птушак, а вась пачатак цяжка будзе успрымаць дзецям малодшага ўзросту:

Прыйшла вясна:
Сівер, больш не спюдайсін!
На табе траб — на,
І на табе вяс — на
Лісце новае...

Або, пішучы пра агарод у вершы «Незвычайны горад», Р. Бардулін ўжывае такія радкі: «На зіму руйнуецца ён, нібы ў вайну...» Аўтар можа ведаць, як руйнуецца зямля ў вайну, а тыя, для каго напісана кніжка, не ўяўляюць (і ніякі ніколі не ўявіць), што такое руйнаваць, «нібы ў вайну...»

І, нарэшце, пра работу другога аўтара кнігі — мастака В. Ціхановіча. Зборнік ён аформіў з густам, з выдумкай. Удаля зроблены ілюстрацыі да вершаў «Вясновыя гукі», «Козытка», «Едзе вожык», «Як зрабіўся рак чырвоны», «Не паслухаў зайчык маму», «Бабуліна казка». А вась малюнк да верша «Добрыя суседзі» не зусім удалыя. Ні кроплі даброты не бачыш на твары дзядзькі Дзякуні; ён прыклаў руку да сэрца, а стварэцца ўражанне, што закасае руку, каб каго-небудзь выцяць. Назіраюцца намаляваны і цётка Каліаска.

Значна цікавей можна было б праліставаць і верш «Незвычайны горад». Уласна кажучы, пад гэтай назвай знітаваны шэраг вершаў-загадкаў з адказам у апошнім радку. Тут вершы і пра бульбу, і пра дыню, і пра часнок, і пра дыню... Калі ў свой час гэтыя вершы друкаваліся ў «Вясельдзі», пад кожным з іх малявалася адпаведная агародняя культура са сваім «характарам». У зборніку ж гародніна проста рабунка на лістах, дзе папала, і намалявана яна без уліку той выдумкі, смяшынкі, што ёсць у вершах.

Гэта пралікі. А ўвогуле кніжка для дзяцей у Р. Бардуліна атрымалася удалая, явялася, пад «характар» красавіка. Ёй будучы рады дзеці.

С. БЛАТУН.

НА ДУМКУ ЧЫТАЧА ЛЮДЗІ ЛЕГЕНДА

«...Засяду зрабілі на Залатой горцы, да якой з аднаго боку ўпрытык падступіў лес, а з другога — пачыналася дрытва. Чынаць доўга не давалася, Неўзабаве пачуліся п'яныя крыкі фашыстаў. Немцы вярталіся, забіваючы на ўспільнае асяроддзе. Партызаны не вярталіся і калі абоз поўнацю расцігнуўся перад атрадам, што засяў у засадае, партызаны адрылі агонь. Вой быў кароткі, Партызаны страцілі 30 чалавек забітых, больш 10 параненых. Быў знішчаны і сам намендант Глуска. Нараванамае фашыстамі дабро было вернуць міхаірам вёскі Баролава. На базу партызаны вярталіся з давойнай перамогай і багатымі трафеямі».

Гэта толькі адзін з эпизодаў баявых спраў намяндзіра партызанскай брыгады імя Аляксандра Неўскага Дзмітрыя Цімафеевіча Гуляева, якая дзейнічала на тэрыторыі Любанскага і былога Старобінскага раёнаў. Марыс В. Барна і В. Пешчанскі «Старыя партызаны Дзмітрыя Гуляева» змешчаны ў кнізе «Людзі легенды», якая выйшла ў Маскве ў Выдавецтвае палітычнай літаратуры.

Назвавалі кнігу — першы выпуск з серыі кніг, прысвечаных Героям Савецкага Саюза, праслаўленым партызанам і партызанкам. У кнізе «Людзі легенды» расказана пра 56 партызан і партызанак, зовалі партызанскі рух, кіравалі ім на часова акупіраваных тэрыторыях Беларусі, Украіны, Вранскай вобласці, Літвы і Індыёнаў. Цяпер выйшаў у свет першы кніга з названай серыі больш-менш нарысаў прысвечана слаўным сымалам і дзецям беларускага народа. Там, М. Лынькоў піша пра Героя Савецкага Саюза Васіля Іванавіча Назлова, Р. Няхай — пра Ц. Бумажніка і Ф. Паўлюскага, У. Іванова — пра М. Заслонава, У. Хазанскі — пра Э. Зянькова, Э. Зянькова — пра Э. Зянькова, А. Аляхніка, А. Брыскага, Б. Галушына, А. Данукава і інш.

Аўтарамі нарысаў выступаюць не толькі пісьменнікі і журналісты, але і афіцэры і партызанскія вайсковыя лідэры. Так, былі намяндзіра партызанскага злучэння М. Каралеў змясціў нарыс пра Б. Дзмітрыева, масніка, які аддаў маладое жыццё змаганню з ворагам на беларускай зямлі.

Кніга «Людзі легенды» чытаецца з вялікай цікавасцю. Падвільгі легендарных герояў назаўсёды застаюцца ў памяці народнай.

М. САЛАУЭ,
рабочы Першага Салігорскага налінага камбіната.

УПЕРШЫНЮ

Кніжка гэтая мае пачасную задачу — памаліць людзей і дзіцяцім любіць пазнавацца з жыццём і творчай дзейнасцю народнага перадача Яні Купалы. Называецца яна «Альбом-выстаўка». Гэта першы ластаўка з выдання «Народная асвета», якое раней з большай ахвотай выпускала розныя метадычныя дапаможныя рэсурсы, якія выданыя ў ўрачковай і літаратурнай нагляднасцю, але забывалася аб самой нагляднасці. І ў гэтым сэнсе працу выдавецтва і складальніка І. Курбені трэба толькі вітаць.

«Альбом-выстаўка», як сведчыць ужо сама назва, складаецца пераважна з ілюстрацыйнага матэрыялу. Тут змешчаны ілюстрацыі і карціны вядомых мастакоў А. Волкава, Ю. Пучынскага, А. Азаркова, З. Паўлюскага і іншых, на якіх адлюстраваны розныя моманты з жыцця і творчай дзейнасці Яні Купалы. Гэты матэрыял у тэатра, фатаграфіі і публіцыстыцы ілюстрацыйнага матэрыялу і публіцыстыцы шэсць старонак тэксту, дзе коратка асвятляюцца жыццёвы і творчы шлях Яні Купалы.

«Альбом-выстаўка» прысвечаная жыццю і творчасці народнага паэта Беларусі, прынесаўшы і нам, настаўнікам, і вучням. І будзе вельмі добра, калі выдавецтва «Народная асвета» будзе часта выпускаць падобныя ж альбомы-выстаўкі, прысвечаныя жыццю і творчай дзейнасці Яні Купалы, М. Багдановіча, Цёткі, В. Дуніна-Марцінкевіча, Ф. Багушэвіча і інш.

Хочацца, аднак, зрабіць і некаторыя заўвагі па нупалаўскаму «Альбом-выстаўка». Мне, як настаўніку, здаецца, што дзеці-дзіцяці не атрымаюць вельмі цікавага.

Возьмем, напрыклад, віленскі перыяд жыцця Я. Купалы. Было б зусім неаблага, калі б у кніжцы была змешчана хоць бы невялікая ілюстрацыя, якая паказвала пра сабе, пра яго значэнне ў жыцці Я. Купалы, у развіцці беларускай культуры, калі б усе «віленскія» ірокі паэты былі пададзены больш кампактна, больш згрупавана.

Добра было б, на мой погляд, калі б складальнікі больш шырока назаўважамы выданні народнага паэта, калі б ён узаўваж, у якіх тэатрах ставілася «Паўлінка», у якіх разоў ішла яна на сцэне нашых Акадэміяў і тэатраў, хто выноўваў тэатруныя ролі.

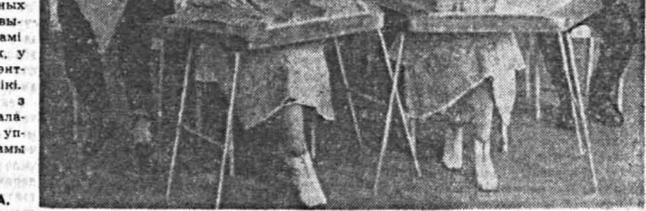
Брануе канірацты і акресленасці тлумачэнням да 2-7 лістоў ілюстрацыі. Складальнікі, відаць, забавілі, што нам дарэгія маюць імя і імя, а не імя, дата, звязаныя з маленствам перадача.

«Альбом-выстаўка», прысвечаная Я. Купалы, паступіла на ўзруенне настаўнікам і вучням. А заўвагі, выказаныя тут мною, выкліканы адным жадаючы каб наступныя падобныя выданні былі яшчэ лепшымі — больш поўнымі, больш зручнымі.

У. ЕРАМІНОК,
настаўнік.

У Дзяржаўным народным хоры БССР працуюць цымбалісты — выхаваныя Мінскага музычнага вучылішча Жана Багавік і Людміла Сідарава. У суправаджэнні квартэта народных інструментаў яны выступваюць з канцэртамі ў калгасях і саўгасях, у гарадах і раённых цэнтрах нашай рэспублікі. Музычныя нумары, з якімі выступаюць маладыя музыканты, — упрыгожаныя праграмамі народнага хору.

Фота
М. РУБІНШТЭЙНА.

З нашай ПОШТЫ

ІХ СПАДЧЫНА— НАШ ЗДАБЫТАК

Вёска Турэц Навагрудскага раёна з'яўляецца радзімай беларускага паэта Анатоля Дзеркача.

Яго імя, як і імя іншых пісьменнікаў, па вядомых цяпер прычынах на доўгі час было забыта і ўпершыню зноў з'явілася толькі ў 1959 годзе, у апошнім выданні біяграфічнага даведніка «Пісьменнікі Савецкай Беларусі». Больш пра А. Дзеркача нідзе не гаварылася і не пісалася.

А між тым на радзіме паэта (і не толькі на радзіме) людзі цікавіліся ім. Да нас, супрацоўнікаў музея, звяртаюцца настаўнікі, кіраўнікі школьных музеяў з просьбай даць ім якія-небудзь звесткі, матэрыялы пра А. Дзеркача. Мы рады былі б ім дапамагчы, ды не можам.

У нашым музеі экспануюцца фатаграфіі і творы М. Васілька, Я. Брыля, В. Таўлая, Н. Тарас, В. Бякіна, А. Карлюка, Д. Бічэль-Заганявай. У новай экспазіцыі маркуе паказваць і іншыя пісьменнікі: А. Бабло, А. Лойка, М. Ароўка, В. Алачмыча, В. Шымка — яны таксама нашы землякі. А вась аформіць куткі кі стэндзі пра А. Дзеркача не можам, як і пра С. Дарожніка, які нарадзіўся ў Слоніме, як і пра А. Салагуба са Смаргонічынам. Не можам перш за ўсё таму, што няма ніводнай іх кніжкі, а адна фатаграфія яшчэ мала аб чым гаворыць.

І тут я далучаюся да пісьма глускага настаўніка В. Лаўрыноўца «Трэба ведаць, трэба памятаць», змешчанага ў газеце «Літаратура і мастацтва» 17 снежня 1955 года. Спраўды, трэба ведаць, трэба памятаць сваіх землякоў. На жаль, гэта талко простае і беспрэчэнае паложэнне ажыццяўляецца недастаткова шырока і поўна. Мы часта гаворым пра некаторых пісьменнікаў: «яго імя вернуць народу, вернуць літаратуры...» А вась творы іх свайго другога жыцця не атрымліваюць.

Возьмем таго ж А. Дзеркача. Вядома, што яго творчы шлях пачаўся яшчэ да рэвалюцыі. У савецкі час ён шмат пісаў на антырэлігійныя тэмы, выдаў яшчэ паэтычныя зборнікі. Умеў А. Дзеркач размаўляць і з дзецьмі, для якіх напісаў чатыры кніжкі. Мне, напрыклад, здалёкіх вучнёўскіх гадоў добра запомнілася адна з іх — «Звяры нашых лясоў». Зразумела, што не ўсе яго творы вытрымаюць сённяшняю літаратурную мерку, але невялікі зборнік выбранных твораў А. Дзеркача, напэўна, б, можна было б выдаць.

Да гэтага часу не выданы творы Ул. Галубка, С. Дарожніка, А. Салагуба, Ул. Жылкі і іншых паэтаў і пісьменнікаў. Нягледзячы на пісьменніцкі папуніўся яшчэ адным членам — Міхаілам Грамыкам. Між тым, творчасць яго зусім не вядома сучаснаму пакаленню. Ды і не ўсе людзі старэйшага ўзросту памятаюць яго вершы, цысты, дарэчы, з вялікім поспехам ішлі ка-

ШЧЫРЫ СЯБРА БЕЛАРУСІ

Да 80-годдзя з дня нараджэння А. І. Яшчэвіч Днямі ў паміжшані таварыства «Веды» ў Віліні адбыўся ўрачысты вечар, прысвечаны 80-годдзю з дня нараджэння выдатнага дзеяча рэвалюцыйнага і камуністычнага руху ў Літве і Беларусі Аляксандра Іванавіча Яшчэвіча. З дэклімам пра жыццё і грамадскую дзейнасць юбіляра выступіў дырэктар Інстытута гісторыі партыі пры ЦК КПЛ тав. Шармаіціс. Дэкляцыйны расказ быў зчытаны А. І. Яшчэвіча ў арганізацыі Камуністычнай партыі ў 1917—1919 гг. у Літве і Беларусі. Таварыш А. І. Яшчэвіч у 1917 годзе, будучы ў Мінску, звязваў з Беларускай большавіцкай арганізацыяй і стаяў ачыным яе супрацоўнікам. У 1918 годзе вясенню, пераехаўшы ў Літву, быў адным з актыўных арганізатараў і ўдзельнікам першага арганізацыйнага з'езду літоўскіх і беларускіх камуністаў.

Вельмі добра, што мы маем зборнік вершаў М. Сурлянова, А. Ушакова, А. Жаўрука, Г. Шведзіка, Л. Гаўрылава, А. Коршака. Але трэба перуніцца і аб літаратурнай спадчыне такіх паэтаў, як У. Рагуцькі, А. Гейнз, Р. Жалызняк, С. Крывец.

Вяртаючыся зноў да пісьма В. Лаўрыноўца, хочацца сказаць, што ён зрабіў вельмі слушнае заўвагу ў адрас работнікаў музеяў Магілёва, Баўруйска, Глуска. Яна, гэтая заўвага, у адвольваў ступені адносіцца і да іншых музеяў рэспублікі. Але што могуць зрабіць музейныя работнікі, калі творы пісьменнікаў няма, а звестка пра іх — таксама?

Не ведаю, як нахот прысвечана імя Я. Бобрэка адной з вуліц Глуска (можна, гэта і цяжкі зрабіць), а вась жыццё ў друку артыкул аб яго жыцці і творчасці трэба абавязкова. Дарчы, у ліпені мінулага года быў яркі зручарым выпадак — Я. Бобрэку споніліся шэсцьдзесят гадоў з дня нараджэння. Але пра гэты дату забывіліся. У мінулым годзе, у сувязі з юбілейнымі датамі, можна было б расказаць пра В. Сташўскага, пра Я. Туміловіча. На жаль, гэтага не зроблена. А зрабіць, думаецца, было каму. Ямуўжыць жа шчы і таварышы па пярэ і па прычы.

Менш двух год засталася да гістарычнай даты ў жыцці нашатага народа — 50-годдзя Савецкай улады. Да гэтага свята рыхтуюцца выданні кніг, пішуча артыкулы. І калі сёння глядзецца ўзрост складаны і нялёгка шлях, што працісць разам з народам яшчэ літаратура, неслы ўвільчы і без тых людзей, якія (жывыя, вядомыя, па сваіх здольнасцях і сілах) муралі падмуркі і ўзводзілі яе гмах. Трэба ўважліва паставіцца да іх памяці і да іх спадчыны. Трэба, каб сённяшняе пакаленне нашых людзей ведала гісторыю роднай літаратуры ў найбольш поўным яе аб'ёме.

А. КІРКЕВІЧ,
загаднік аддзела Гродзенскага дзяржаўнага гісторыка-археалагічнага музея.

Вялікія папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

Вялікі папуніры чой спадчыны ірокі вядомыя навадзілі ід культуры ўрачысты прамісловасці. На «Мастацтва» ў вышанні гурты.

АД ДУШЫ І ТАК САБЕ

Маладая паэтэса Ніна Галіноўская піша вершы для дзяцей. Яе другая кніжка — «Лясная зарадка» чытаецца з цікавасцю. У кніжцы ёсць вершы, якія радуць сапраўднай паэтычнасцю, цэпільня, займальнасцю, — усім тым, без чаго твор для дзяцей не ўяўляецца.

Павучок, павучок,
Вытчы нам павучок,
А на ім узоры —
Мясцячкі і зоры.
Павучок дама старуся —
Павучок ураз парвуся.

Прачытаеш маленькаму слухачу гэты верш, і ён адразу запамінаць яго, пачне сам расказваць пра павучка-кача. І будзе малому смешна і хораша. Назваю найбольш удалыя вершы зборніку: «Два гаспадары», «Шней», «Пацялялі», «Клубок», «Ветлівы свавольнік», «Мурка», «Шень».

Вось верш «Два гаспадары». У ім паэтэса ставіць складаную для разумення дзіцяці тэму працы. Часта вершы на гэтую тэму гранаць прамалінейна, дыдактычна (працаваць — добра, ленавацца — дрэнна). А тут паэтэса знайшла канкрэтны замянік голай дэкларацыі: «падслухала» размову двох рыдлёвак. Першая хваліцца сяброўцы:

— Я ўскапала пляц пад боо.
Пад раўскаю — пад кроп...
Гаспадар мой — Васіль.

Другая ж адказвае:

— Ты працуеш увесь час.
Добра жыць табе, цыкава,
Я ж стаю ў кутку без справы,
Весь іржа мяне увесь час.
Гаспадар мой — Апанас.

І малым зразумела, які гэта надобры, няветлівы хланчук! На гэтым кароткую гаворку пра зборнік «Лясная зарадка» хацелася б і скончыць. Але ў кніжцы, побач з удалымі, «натуральнымі» вершамі багата вершаў шэрых, «робленых». Здаецца, што пісаліся яны не ад душы, а так сабе. Вось паэтка нібы загадае сабе: трэба напісаць пра сучаснасць, пра касманаўтаў і друкуе твор, у якім ёсць і шлем, і паліт (незразумела, дарчы, і навошта ён катманаўтаў), і ракета, і космас, але — няма верша, радкі не хвалюць, не нясуць нічога новага.

Я ўжо сказала пра дружбу паэтэсы з прыродай, якая выдзіраецца ў добрыя стрэфы. Тым больш прыкра, што ў некаторых вершах аўтар збіваецца на просты пералік з'яў, перагаржае іх дэталімі. («Восень у лесе»). Неблагі

Такое вырашэнне тэмы вельмі даходлівае, верш-гутарка цікава чытаецца, і аўтар дамагае мэты.

У кожным з названых вершаў, як і ў некаторых іншых («Майскі жук», «Боты», «Варба і дуб», «Лясная зарадка»), — цікавыя знаходкі, паэтычныя мова, добрая ўсешка. Паэтэса імкнецца рамаўляць з малымі як таварыш, хоць і старэйшы, малое жыццё карціны прыроды, расказвае пра яе сельніку.

Нават у вершах на тэмы вядомыя, збыты Н. Галіноўскай знаходзіць свае рашэнні, свае навароты. Многа напісана, напрыклад, пра свавольніку. Н. Галіноўскай ж піша пра свавольніку не абы-якога, а «ветлівага»: адбярэ машыну ў меншых, нагуляецца сам, а тады ўжо аддасць — і папросіць прабачэння.

— Вы, маленькія, не плачце.
Вось машына, ну, прабачце.

І малым зразумела, які гэта надобры, няветлівы хланчук! На гэтым кароткую гаворку пра зборнік «Лясная зарадка» хацелася б і скончыць. Але ў кніжцы, побач з удалымі, «натуральнымі» вершамі багата вершаў шэрых, «робленых». Здаецца, што пісаліся яны не ад душы, а так сабе. Вось паэтка нібы загадае сабе: трэба напісаць пра сучаснасць, пра касманаўтаў і друкуе твор, у якім ёсць і шлем, і паліт (незразумела, дарчы, і навошта ён катманаўтаў), і ракета, і космас, але — няма верша, радкі не хвалюць, не нясуць нічога новага.

Я ўжо сказала пра дружбу паэтэсы з прыродай, якая выдзіраецца ў добрыя стрэфы. Тым больш прыкра, што ў некаторых вершах аўтар збіваецца на просты пералік з'яў, перагаржае іх дэталімі. («Восень у лесе»). Неблагі

Я ўжо сказала пра дружбу паэтэсы з прыродай, якая выдзіраецца ў добрыя стрэфы. Тым больш прыкра, што ў некаторых вершах аўтар збіваецца на просты пералік з'яў, перагаржае іх дэталімі. («Восень у лесе»). Неблагі

Я ўжо сказала пра дружбу паэтэсы з прыродай, якая выдзіраецца ў добрыя стрэфы. Тым больш прыкра, што ў некаторых вершах аўтар збіваецца на просты пералік з'яў, перагаржае іх дэталімі. («Восень у лесе»). Неблагі

Я ўжо сказала пра дружбу паэтэсы з прыродай, якая выдзіраецца ў добрыя стрэфы. Тым больш прыкра, што ў некаторых вершах аўтар збіваецца на просты пералік з'яў, перагаржае іх дэталімі. («Восень у лесе»). Неблагі

Я ўжо сказала пра дружбу паэтэсы з прыродай, якая выд

